

ASPECTE ALE RUGĂCIUNII LA SFÂNTUL APOSTOL PAVEL, ÎN CONTEXTUL EPISTOLELOR 1 ȘI 2 TESALONICENI

RĂZVAN POPA
Teologie Pastorală anul III

I. Introducere

Cu toate că *Anul omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului și Anul comemorativ al sfinților isihasți Simeon Noul Teolog, Grigore Palama și Paisie de la Neamț, în Patriarhia Română*, s-a încheiat, se cuvine a citi în continuare textele Sfintei Scripturi în această cheie a rugăciunii. Sfânta Scriptură este în primul rând o carte teologică (sau o tratare teologică a istoriei lumii și a poporului evreu); în același timp, Evagrie Ponticul spune că un teolog adevărat este un om al rugăciunii¹. Putem așadar considera Sfânta Scriptură ca fiind și o carte de rugăciune. Și, într-adevăr, găsim numeroase exemple de rugăciuni și oameni care se roagă în Vechiul Testament, în Cele 4 Evanghelii, Iisus Hristos Însuși ne este model de rugăciune, iar în Faptele Apostolilor și toate Epistolele îi vedem pe Sfinții Apostoli ca modele, prin excelență, de rugăciune.

Astfel mi-am propus ca în această lucrare să parcurg textul celor două Epistole către Tesaloniceni și să creionez un portret al Sf. Ap. Pavel ca *model de om al rugăciunii*. Ca structură a lucrării, am pornit de la cele patru forme de rugăciune așa cum le descrie Sf. Ap. Pavel în 1 Tim. 2,1 (*”Vă îndemn deci, înaintea de toate, să faceți cereri, rugăciuni, mijlociri, mulțumiri, pentru toți oamenii,”*) și în interpretarea părintele M-A. Costa De Beauregard².

II. Contextul epistolelor

Biserica din Tesalonic a fost înființată în timpul celei de-a doua călătorie misionară a Sf. Ap. Pavel, fiind una din cele mai puternice Biserici creștine ale perioadei. Dar misiunea n-a fost una ușoară, Apostolul întâmpinând numeroase piedici, și a fost nevoit să plece din Tesalonic mai repede decât și-ar fi dorit, îndreptându-se spre Corint și Atena. Pe parcurs, îl trimite pe Timotei înapoi în

---

¹ pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, trad. 2008. *Filocalia vol. 1*. București: EIBMBOR, p. 106.

² Este vorba despre lucrarea părintelui Marc-Antoine Costa de Beauregard. 2011. *Rugați-vă neîncetat*. Traducere de Nicolai pr. Buga și Rodica Buga. București: Ed. Basilica, pp.310-324.

Tesalonic să continue misiunea, iar cei doi se vor reîntâlni în Corint³. Aici, după ce va afla veștile de la Timotei, va scrie prima epistolă către Biserica din Tesalonic, undeva între anii 50-51⁴. Veștile primite erau bune, Sf. Pavel era mulțumit și bucuros că lucrurile mergeau în direcția bună, că ”membrii ei stăteau drepti în fața persecuției”⁵, astfel că epistola are un ton aparte față de celelalte epistole, fiind mai caldă și mai plină de ”duioșie paternă”⁶, ea este un ”adevărat imn al bucuriei”⁷. Temele principale sunt curăția, iubirea frățească și muncă și *Parusia*⁸.

Cea de-a doua epistolă, este scrisă tot din Corint, câteva luni mai târziu, dar are un ton fundamental diferit de prima epistolă, cauzat de curențele de îngrijorare și manifestările aferente ale oamenilor în așteptarea unei *Parusii* imediate⁹. Tonul este sever, autoritar, plin de avertismente și sancțiuni, și încheindu-se cu îndemnuri la moderație și sfaturi despre adevărata viața a creștinului care așteaptă A Doua Venire¹⁰.

Vom vedea în continuare dacă aceste două contexte, aceste două tonuri diferite între cele două epistole scrise la, relativ, mică distanță una de alta, au o influență asupra lui Pavel *ca om al rugăciunii*¹¹.

III. Cele patru forme ale rugăciunii

În lucrarea sa *Rugați-vă neîncetat*, părintele M-A. Costa De Beauregard, tratează tematica rugăciunii, clasificând rugăciunea în 4 forme, pornind de la un foarte comentat verset al Sf. Pavel, și anume 1 Tim. 2,1 (”*Vă îndemn deci, înainte de toate, să faceți cereri, rugăciuni, mijlociri, mulțumiri, pentru toți oamenii,*”). Epistola către Timotei, este scrisă mult mai târziu decât cele către Tesaloniceni, dar așa cum se va putea observa în continuare, acest verset și în acest mod de clasificare a rugăciunii îl regăsim și în epistolele către Tesaloniceni (și, cu siguranță, și în celelalte epistole), întrucât sintetizează întreaga viziune (și mod de viață) a Sf. Ap. Pavel de *om al rugăciunii*¹².

---

³ IPS Anania, Bartolomeu. 2001. *Biblia (ediția jubiliară a Sfântului Sinod)*. București: Ed. IBMBOR, p. 1692.

⁴ IPS Anania, Bartolomeu. 2001. *op.cit.*, p. 1692 și Wright, N.T. 2020. *Pavel, Apostolul lui Iisus Mesia*. Traducere de Nectarie Ierom. Dărăban. Sibiu: Ed. Deisis, p. 474.

⁵ Wright, N.T. 2020, *op. cit.*, p. 241.

⁶ IPS Anania, Bartolomeu. 2001. *op.cit.*, p.1692.

⁷ *Ibidem*, p. 1692.

⁸ IPS Anania, Bartolomeu. 2001. *op.cit.*, p. 1692 și Wright, N.T. 2020, *op. cit.*, pp. 244-246.

⁹ IPS Anania, Bartolomeu. 2001. *op.cit.*, p. 1692.

¹⁰ *Ibidem*, p. 1692.

¹¹ Dr. J. Vernon McGee.2002. „When Paul Prayed.” În *J. Vernon McGee On Prayer*, de Dr. J. Vernon McGee. Pasadena, California (USA): Thru the Bible Radio Network, p.2.

¹² *Ibidem*, p.2.

În continuare, pe scurt, despre aceste patru forme ale rugăciunii:

- *Cereri* – o dorință sau rugămintă sau chiar implorare prin care se cere iertare pentru păcate¹³.
- *Rugăciuni* – prin care dăruim sau făgăduim ceva lui Dumnezeu, ne a angajăm la ceva; există o cerere pentru noi, pentru iertare și pentru har, dar există și o dăruire de sine lui Dumnezeu¹⁴.
- *Mijlociri* – rugăciuni către Dumnezeu de mijlocire pentru alții; dar aici e vorba despre o serie de precondiții și o anume pregătire sufletească: să avem ”râvna Duhului” (care se dobândește din primele două forme de rugăciune), să fim eliberați de toată ”mânia”¹⁵.
- *Mulțumiri* – ca o întoarcere la Dumnezeu a harului care vine de la El, care este rezultatul sufletului eliberat de păcate; dar e vorba și de elementul de ”memorie”, de amintire a binefacerilor dumnezeiești și de a da slavă pentru ele, este rugăciunea de laudă¹⁶.

Dar învățătura de credință ortodoxă ne oferă o altă împărțire a felurilor rugăciunii¹⁷:

- de laudă, de preamărire a lui Dumnezeu;
- de mulțumire;
- de cerere (a celor de folos pentru viața noastră sau de iertare).

Este oare o contradicție între felul cum vede Sf. Ap. Pavel rugăciunea și cele din tradiția ortodoxă? Desigur că nu! Este vorba doar de un fel, să spunem, pedagogic de definire a rugăciunii, pentru că se pot identifica ușor legăturile și corespondențele dintre cele două clasificări.

IV. Rugăciunea de mulțumire

IV.1 **1 Tes. 1,2** – ”Mulțumim lui Dumnezeu totdeauna pentru voi toți și vă pomenim în rugăciunile noastre”

Imediat după salutul de început, Sf. Ap. Pavel se roagă și mulțumește lui Dumnezeu pentru toată Biserica din Tesalonic, identificată prin acel ”*voi toți*”, și transmite această rugăciune și în scris, pe de o parte, pentru a da exemplul de rugăciune și, pe de altă parte, a arăta comunității din Tesalonic ce

---

¹³ pr. Marc-Antoine Costa de Beauregard. 2011. *op.cit.*, p. 317.

¹⁴ pr. Marc-Antoine Costa de Beauregard. 2011. *op.cit.*, pp. 318-319.

¹⁵ pr. Marc-Antoine Costa de Beauregard. 2011. *op.cit.*, pp. 319-320.

¹⁶ pr. Marc-Antoine Costa de Beauregard. 2011. *op.cit.*, pp. 320-322.

¹⁷ 2015. *Învățătură de credință creștină ortodoxă*. București: EIBMO , p.245 (întrebarea 24), pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, trad. 1981. *Filocalia vol. 10*. București: EIBMBOR, p. 113, nota de subsol 80).

anume apreciază el: *lucrul credinței, osteneala iubirii și stăruința nădejzii noastre* (1 Tes.1,3) – ce altceva decât o preînchipuire a celor trei virtuți teologice¹⁸ din binecunoscutul imn al iubirii din epistola *1 Corinteni*, scrisă cu 5-6 ani mai târziu¹⁹.

IV.2 **1 Tes. 2,13** – ”De aceea și noi mulțumim lui Dumnezeu neîncetat, că luând voi cuvântul ascultării de Dumnezeu de la noi, nu l-ați primit ca pe un cuvânt al oamenilor, ci, așa precum este într-adevăr, ca pe un cuvânt al lui Dumnezeu, care și lucrează întru voi cei ce credeți.”

În versetele anterioare (10-12), Sf. Pavel reflectează și împărtășește tesalonicenilor legătura puternică ce s-a înfiripat în primele zile ale propovădirii sale și care a continuat, deși Sf. Pavel a fost pentru puțin timp prezent, aceștia acceptându-l ca păstor, dascăl și model²⁰. Iar Sf. Apostol nu uită nici o clipă să-i mulțumească lui Dumnezeu pentru acest succes al propovăduirii sale. În fond, așa spune Sf. Pavel mereu despre sine însuși, că toate faptele noastre se fac cu ajutorul harului divin: ”*Dar prin harul lui Dumnezeu sunt ceea ce sunt; și harul Lui care este în mine n-a fost în zadar, ci m-am ostenit mai mult decât ei toți. Dar nu eu, ci harul lui Dumnezeu care este cu mine.*” (1 Cor 15,10).

IV.3 **1 Tes. 3,9** – ”Și ce mulțumire, pentru voi, putem să dăm în schimb lui Dumnezeu, pentru toată bucuria cu care ne bucurăm pentru voi, înaintea Dumnezeului nostru?”

Expunerea din prima parte, care descrie lucrarea Apostolilor și convertirea celor din Tesalonic, se încheie nu cu o rugăciunea propriu-zisă de mulțumire, ci o întrebare ce arată smerenia Sf. Apostol, deplin conștient că toate se fac cu ajutorul lui Dumnezeu. Nu este doar o simplă întrebare întrucât trezește, pe de o parte, în conștiința celor ce vor citi sau auzi epistola, necesitatea de a mulțumi lui Dumnezeu pentru toate (poate chiar să existe o proporționalitate – ”*ce mulțumire ... pentru toată bucuria*”; putem face aici și o paralelă cu *Lc. 8, 39* – ”*Întoarce-te în casa ta și spune cât bine ți-a făcut ție Dumnezeu*”), iar pe de altă parte introduce ideea de rugăciune neîncetată, ”*ziua și noaptea*” (v.10) și stăruitoare, ”*cu prisosință*” (același v.10). Marcu Ascetul îndeamnă în epistola sa către Nicolae Monahul la o meditație neîntreruptă și o amintire permanentă de multele binefaceri primite de la Dumnezeu²¹, și găsim în textul său o referință în Psalmii lui David la exact aceeași tip de interogare

---

¹⁸ IPS Anania, Bartolomeu. 2001. *op.cit.*, p.1651, nota de subsol e).

¹⁹ *Ibidem*, p. 1639.

²⁰ Wright, N.T. 2020, *op. cit.*, p. 242.

²¹ pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, trad. 2008. *Filocalia vol. 1*. București: EIBMBOR, pp. 374-375.

ca și Sf. Pavel (Ps. 115, 3: ”*Ce voi da în schimb Domnului pentru toate câte mi le-a dat mie?*”)²².

IV.4 1 Tes. 5,18 – ”Dați mulțumire pentru toate, căci aceasta este voia lui Dumnezeu, întru Hristos Iisus, pentru voi.”

Epistola se încheie cu o serie de îndemnuri pentru o cuviincioasă pregătire pentru a doua venire a lui Hristos, aceste îndemnuri arătând că toate trebuie făcute întru voia lui Dumnezeu. Versetul este din apostolul ce se citește la Taina Sfântului Maslu și este îndemnul Sf. Pavel de a mulțumi *neîncetat*, pentru că ”*trebuie să socotim că cele ce se întâmplă omului sunt spre folosul lui*”²³. Dar care-i scopul acestei mulțumiri continue ne arată Sf. Vasile cel Mare: ”*Păstrează în suflet, ca pe o comoară de mare preț, mulțumirea ce o datorezi lui Dumnezeu și vei primi și tu daruri îndoite de desfătări pentru mulțumirea ce o arăți*”²⁴ pentru că scopul autorului este ”*să ne ridice sufletele noastre de jos la înălțime, să ne mute la o viețuire cerească*”²⁵.

Iar ce înseamnă ”*pentru toate*” găsim tâlcuiri la Părinții Bisericii: în dureri sau în odihna trupului²⁶, pentru tot ce ne-a dat Dumnezeu spre mâncare cu cumpătare²⁷.

IV.5 2 Tes. 1,3 – ”Datori suntem, fraților, să mulțumim pentru voi pururea lui Dumnezeu, precum se cuvine, fiindcă mult crește credința voastră și dragostea fiecăruia dintre voi toți prisosește, a unuia față de altul”

Și cea de-a doua epistolă începe cu ideea de mulțumire lui Dumnezeu pentru Biserica din Tesalonic, unde regăsim, de data asta doar două virtuți teologice: credința și dragostea. Dar dacă la începutul primei epistole, versetul corespunzător (*1 Tes. 1,2*) era chiar rugăciunea Apostolului (care servește, evident, ca model), aici apare și ideea de *datorie* a creștinului de a mulțumi – rugăciunea este a Apostolului, dar servește și ca exemplu personal de urmat. Sf. Ap. Pavel se roagă dar arată cum trebuie să se roage orice creștin, se roagă dar arată de ce trebuie să se roage orice creștin. Dar, așa cum vedem și în următoarele versete, el își arată din nou smerenia: Biserica din Tesalonic este

---

²² *Ibidem*, p. 375.

²³ pr. prof. dr. Dumitru Staniloae, trad. 2017. *Filocalia vol. 11*. București: Ed. Humanitas., p. 341.

²⁴ Pr. Fecioru, D. 1986. *Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 17*. București: Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române., p.429.

²⁵ pr. prof. dr. Dumitru Staniloae, trad. 2017. *op. cit.*, p. 377.

²⁶ Cuv. Nichita Stithatul în pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, trad. 2011. *Filocalia vol. 6*. București: EIBMBOR, p. 321.

²⁷ Sf. Grigorie Sinatul în pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, trad. 2013. *Filocalia vol. 7*. București: EIBMBOR, pp. 228-229.

statornică în ”*prigoniri și strâmtorări*” dar păstrează credința, lucru pe care îl datorează ”*dreptei Judecăți a lui Dumnezeu*” (v.5).

IV.6 2 Tes. 2,13 – ”Iar noi, fraților, iubiți de Domnul, datori suntem totdeauna să mulțumim lui Dumnezeu pentru voi, că v-a ales Dumnezeu dintru început, spre mântuire, întru sfințirea duhului și întru credința adevărului”

Sf. Apostol repetă din nou rugăciunea de mulțumire, arătând prin smerenia sa, datoria creștinului de mulțumi lui Dumnezeu. Desigur, aici nu mai sunt menționate ”*toate*” ci binefacerile pentru care el este mulțumitor, dar ideea de ”*toate*” rămâne în continuare, cele menționate sunt, de fapt, un subset al lui ”*toate*”. Contextul în care apare această rugăciune arată importanța ei: a doua epistolă are un ton mai ferm, și dă indicații despre cum să se raporteze tesalonicenii (și, prin extensie, creștinii) cu privire la *Parusie*, iar aceste sfaturi le încheie cu ideea rugăciunii de mulțumire, altfel spus, orice facem și orice sfaturi primim, rugăciunea este elementul principal.

Un teolog apusean arăta că ceea ce-l face pe Sf. Pavel. să vină către Dumnezeu în rugăciune, sunt situațiile pozitive, veștile bune, cumva contrar tendințelor general umane de se ruga doar la nevoie²⁸: *1 Tes. 1, 2; 1. Tes. 2,13; 1. Tes. 5,18; 2 Tes. 1, 3; 2 Tes. 2,13*

De asemeni, nu putem să nu remarcăm o frumoasă punte de rugăciunea dintre cele 2 epistole, prin câteva elemente identice:

- imediat după formula de salut, în ambele epistole, Sf. Pavel aduce mulțumiri lui Dumnezeu (*1 Tes. 1,2* și *2 Tes. 1,3*).

- versetele 2,13 din ambele epistole, sunt din nou, rugăciuni de mulțumire.

Rugăciunile de mulțumire sunt, practic o constantă a epistolelor sale.

V. Rugăciunea pentru *celălalt* sau de mijlocire

V.1 1 Tes. 1,2 – ”Mulțumim lui Dumnezeu totdeauna pentru voi toți și vă pomenim în rugăciunile noastre”

Versetul îl găsim tratat întâi ca model de rugăciune de mulțumire. A doua parte a versetului este o mărturie dragostei pe care Sf. Pavel o arată creștinilor din Tesalonic (și, prin extensie, tuturor creștinilor): ”*Rugăciunea pentru ceilalți reprezintă probabil expresia iubirii celei mai autentice față de ei*” așa cum ne spune Sf. Nil Ascetul²⁹. Sf. Ap. Pavel, mai folosește doar de câteva ori în epistolele sale faptul că *îi pomeneste* (pe destinatari) în rugăciunile sale (Romani, Efeseni, 2 Timotei, Filimon), dar rugăciunea pentru *celălalt*, de

---

²⁸ Dr. J. Vernon McGee.2002.*op. cit.*, p. 3.

²⁹ Sfântul Nil Ascetul. fără an. *Despre rugăciune*. Traducere de arhim. Evsevios Vitti. Ed. Sfântul Nectarie, p.139.

mijlocire este mult mai frecventă și exprimată în diverse forme, atât în cele două epistole către Tesaloniceii, cât și în întreg *corpus-ul paulin*.

V.2 **1 Tes. 3,11-13** – ”Dar însuși Dumnezeu și Tatăl nostru, și Domnul nostru Iisus Hristos să îndrepteze calea noastră către voi! Iar pe voi, Domnul să vă înmulțească și să prisosiți în dragoste unul către altul și către toți, precum și noi față de voi, Spre întărirea inimilor voastre, ca să fiți fără de prihană întru sfințenie, înaintea lui Dumnezeu, Tatăl nostru, la venirea Domnului nostru Iisus Hristos, cu toți sfinții Săi.”

După salaturile, rugăciunile, prezentarea lucrării apostolilor și convertirea tesalonicenilor, epistola continuă cu cel de-al 3-lea capitol, dedicat rugăciunii. În alte locuri Sf. Pavel spune în clar că se *roagă*, că *mulțumește*, că *pomeneste*, dar aici găsim un text propriu-zis al unei rugăciuni. O rugăciune către Dumnezeu prin care Apostolul mijlocește către El pentru tesaloniceni, cu cereri clare: *îndreptarea căii* (credința), *înmulțirea dragostei*, *întărirea inimilor* (nădejdea) – din nou cele trei virtuți teologice.

V.3 **1 Tes. 5,23** – ”Însuși Dumnezeul păcii să vă sfințească pe voi desăvârșit, și întreg duhul vostru, și sufletul, și trupul să se păzească, fără de prihană, întru venirea Domnului nostru Iisus Hristos.”

Din nou, Sf. Ap. Pavel mijlocește, se roagă lui Dumnezeu pentru creștini, pentru ca prin harul și ajutorul Său să-i păstreze curați și în credință. Se cuvine o precizare la cele trei elemente duh, suflet și trup: ele nu reprezintă o concepție trihotomică a omului, ci sunt expresia omului desăvârșit, *a tot omul*, în cuvintele lui Clement Alexandrinul³⁰, prin *duh* și *suflet* înțelegându-se partea spirituală a omului sub ambele ei aspecte, al vieții organice, respectiv al cunoașterii raționale³¹.

V.4 **1 Tes. 5,25** – ”Fraților, rugați-vă pentru noi.”

Sf. Ap. Pavel încheie epistola cu un îndemn către tesaloniceni să pună în aplicare cele primite ca învățătură și să mijlocească și ei către Dumnezeu pentru el și cei care erau cu el. În același timp, este, indirect, și o rugăciune de cerere (în sensul celor 4 forme de rugăciune mai sus prezentate). În a doua epistolă, spre final apare din nou acest îndemn de *rugați-vă pentru noi*, dar obiectele cererii sunt clare: propovăduirea Evangheliei și izbăvirea de cei potrivnici (2 Tes. 3,1-2). În schimb aici nu. Putem totuși presupune că erau

---

³⁰ Clement Alexandrinul. 1982. *Părinți și Scriitori Bisericești - vol. 05*. Traducere de pr. Dumitru Fecioru. București: EIBMBOR, p. 346.

³¹ pr. prof. dr Isidor Tudoran, și arhid. prof. dr. Ioan Zăgărean. 2009. *Dogmatica ortodoxă - manual pentru seminariile teologice*. Cluj-Napoca: Ed. Renașterea, p. 131.

aceleași dorințe: epistola e scrisă din Corint, un adevărat ”univers păgân”³² și după cum vedem în Faptele Apostolilor misiunea nu era ușoară (FA 18,12); avem și relatarea unei vedenii când Domnul îl incurajează ”Nu te teme, ci vorbește și nu tăcea”(FA 18,9-10) - ne putem imagina că acest îndemn de rugăciune, *rugăți-vă pentru noi*, să fi fost poate într-un astfel de moment de dificultate, iar apoi Domnul să-l întărească tocmai după rugăciunile sale și ale tesalonicenilor – este doar o presupunere.

V.5 2 Tes. 1,11 – ”Pentru aceasta, ne și rugăm pururea pentru voi, ca Dumnezeu nostru să vă facă vrednici de chemarea Sa și să împlinească cu putere toată pornirea voastră spre bunătate și orice lucrare a credinței voastre”

Parusia va veni negreșit, nu imediat așa cum începuseră să apară astfel de mesaje, dar va veni. Așadar viața și activitatea obștească trebuie să revină la normal, fără însă a slăbi credința în Dumnezeu și a doua Sa venire, păstrând nădejdea într-o continuă stare de veghe. Pentru aceasta se roagă Sf. Pavel, ca Dumnezeu să-i întărească pe creștini să nu-și piardă credința și nădejdea. Mai mult, scriindu-le tesalonicenilor pentru ce se roagă îi face mai conștienți, în primul rând, de responsabilitatea credinței lor, iar în al doilea rând le dă exemplu lui personal ca om rugător pentru ceilalți, ca mijlocitor către Dumnezeu.

V.6 2 Tes. 2,16-17 – ”Însuși Domnul nostru Iisus Hristos și Dumnezeu Tatăl nostru, Care ne-a iubit pe noi și ne-a dat, prin har, veșnică mângâiere și bună nădejde, Să mângâie inimile voastre și să vă întărească, la tot lucrul și cuvântul bun.”

Versetul, aflat la finalul capitolului al doilea din 2 Tesaloniceni, vine ca o completare la cel mai sus menționat. Sf. Pavel se roagă și mijlocește către Dumnezeu pentru comunitate creștină din Tesalonic, pentru mângâierea și întărirea lor ”*la tot lucrul și cuvântul bun*”. Vedem aici, ca și în multe alte locuri, obiectul principal al rugăciunii sale: ca, prin ajutorul lui Dumnezeu Însuși, cuvântul Său să fie propovăduit, în vorbă și în fapte. Dar, în același timp, Apostolul reamintește tesalonicenilor în cine trebuie să creadă și să se roage: Sfintei Treimi (”*Domnul nostru Iisus Hristos și Dumnezeu Tatăl nostru, Care ne-a iubit pe noi și ne-a dat, prin har (care e lucrarea Duhului Sfânt, n.n.) veșnică mângâiere și bună nădejde*”).

V.7 2 Tes. 3,1-2 – ”În sfârșit, fraților, rugăți-vă pentru noi, ca cuvântul Domnului să se răspândească și să se preamărească, ca și la voi, Și ca să ne izbăvim de oamenii cei nesocotiți și vicleni. Căci credința nu este a tuturor”

Apostolul schimbă puțin modelul rugăciunii, cerând acum credincioșilor din Tesalonic ca ei, la rândul lor, să mijlocească pentru Sf Pavel către Domnul.

---

³² IPS Anania, Bartolomeu. 2001. *op.cit.*, p. 1639.

Vedem, totuși, ca deși beneficiarul, să spunem, este schimbat (*celălalt* acum este Apostolul însuși), obiectul rugăciunii rămâne aceeași constantă dorință de propovăduire a Evangheliei în lume. Apoi, această cerere (caracteristică întregului corpus paulin) este completată aici de una specifică, concretă, ancorată în realitatea Bisericii din Tesalonic, tulburată de curente ideologice care proclamau iminenta Parusie.

Sf. Atanasie cel Mare, face referire tocmai la acest verset în *Al treilea cuvânt împotriva arienilor* pentru a arăta că voia Domnului este a nu cunoaște ziua Parusiei și aceasta este pentru folosul credincioșilor: *"De altfel nici nu e de folos oamenilor să cunoască când va fi sfârșitul, sau când va fi ziua sfârșitului [...] El le spune astfel: voi nu știți, zice, dar Eu, Domnul, știu când voi veni, chiar dacă arienii nu M-așteaptă pe Mine, Care sunt Cuvântul Tatălui. Deci Domnul, cunoscând folosul vostru, mai mult decât voi, a asigurat astfel pe ucenici, și ei învățați astfel, au îndreptat pe tesalonicienii ce aveau să fie amăgiți în privința aceasta (II Tes., 3, 2)"*³³.

V.8 2 Tes. 3,5 – "Iar Domnul să îndrepteze inimile voastre spre dragostea lui Dumnezeu și spre răbdarea lui Hristos!"

Versetul, așa cum am văzut deja și în alte contexte, este, concomitent, textul unei rugăciuni de mijlocire pentru ca *celălalt* să fie întărit în credință (asta deoarece credința este *"un dar pe care Dumnezeu îl oferă tuturor pentru a-și face locaș în inima omului"*³⁴) și un îndemn de a sta neclintiți în credință (sau, în cuvintele Sf. Vasile cel Mare: *"Însă nu trebuie preferată adevărului siguranța personală."*³⁵).

V.9 2 Tes. 3,16 – "Și Însuși Domnul păcii să vă dăruiască vouă pace totdeauna și în tot chipul! Domnul fie cu voi cu toți!"

Biserica din Tesalonic era tulburată de *"agitatorii apocaliptici"*³⁶. În acest context, unul din elementele cheie ale mesajului paulin este *pacea*. Astfel, finalul epistolei 2 Tesaloniceni încheie, ca într-un cerc, acest mesaj al păcii: *"har și pace de la Dumnezeu"* (2 Tes 1,2) în debutul epistolei și *"Domnul păcii să vă dăruiască vouă pace"* (2 Tes 3,16), pentru că pacea este cel mai important lucru, pentru că Dumnezeu în care cred tesalonicenii, Pavel și ucenicii săi, dar și noi astăzi, este *Domn al păcii*, pentru că ce care iubesc pacea sunt cu adevărat

---

³³ Sf. Atanasie cel Mare. 1987. *Parinti si Scriitori Bisericești, vol. 15*. Traducere de pr. dr. Dumitru Staniloae. București: EIBMBOR, pp. 380-381.

³⁴ Paul Evdokimov. 2013. *Iubirea nebună a lui Dumnezeu*. Trad. de Teodor Baconschi. București: Ed. Sophia, p. 36.

³⁵ Sf. Vasile cel Mare. 1988. *Scrieri - partea a IIIa - colecția Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 12*. Traducere de pr. prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. prof. dr. Teodor Bodogae. București: EIBMBOR., p. 71.

³⁶ IPS Anania, Bartolomeu. 2001. *op.cit.*, p. 1697.

”fiii lui Dumnezeu” (cf. Mt. 5,9). Fericitul Augustin folosește acest verset într-o scurtă și frumoasă rugăciune: ”Doamne, Dumnezeule, dă-ne pace - căci pe toate ni le-ai dat, - pacea liniștii, pacea sabbatului, pace fără de seară. În adevăr, această ordine prea frumoasă a lucrurilor foarte bune, după ce vor trece măsurile lor, va trece, în adevăr, în ele s-a făcut dimineață și seară.”³⁷.

De remarcat, de asemeni, și faptul ca în ambele epistole, al treilea capitol este despre rugăciune, adică ele sunt exemplu personal de rugăciune și îndemn la rugăciune: pentru sporirea și întărirea în credință a tesalonicinilor, în prima epistolă, respectiv pentru răspândirea cuvântului evangheliei, în cea de-a doua.

Un teolog apusean, P. Jerome Murphy-O'Connor a studiat corpusul paulin concentrându-se asupra unui alt aspect, mai puțin tratat, acela al comunității, așa cum o vede și trăiește Apostolul. Lumea în care a trăit și propovădit Sf. Pavel era una eminentemente divizată, chiar dacă era parte din același imperiu. Erau diviziuni pentru ca orașele erau multi-etnice, multi-culturale, mult-religioase; erau cele trei binecunoscute binoame: iudei și elini, sclavi și stăpâni, bărbat și femeie. Aceste diviziuni sociale sunt descrise în numeroasele sale liste de păcate și vicii (Rm 1,29-31; 13,13; 1 Cor 5,10-11; 6,9-10, 2 Cor 12,20-21, Gal 5,19-21; Col 3,5-8) și cuprind un număr de 41 de astfel de vicii³⁸. Acest teolog, punând în paralel cele 41 de vicii cu cele 160 ale lui Filon (din lucrarea ”*Jertfele lui Abel și Cain*”), a scos în evidență un aspect interesant: Filon se concentrează pe viciile personale, ale individului, pe când cele enumerate de Sf. Pavel sunt, aproape toate, vicii sociale, adică acele acțiuni și atitudini care fac comunicare și comunitatea imposibile – el a văzut o ”populată de indivizi separați unii de alții prin bariere de frică și suspiciune”³⁹. Și, astfel, ceea ce propune Sf. Pavel este o comunitate creștină unită, ca un organism viu (Biserica, un singur trup) ca o antiteză mântuitoare într-o lume divizată⁴⁰.

Biserica a fost de la început o comunitate, creștinii trăind ca într-o familie, cu tot ceea ce presupune aceasta, în special ideea de sprijin reciproc, iar indicațiile sale pentru comportamentul individual (ca, de exemplu ”*dacă cineva nu vrea să lucreze, acela nici să nu mănânce*” - 2 Tes 3, 10b) nu sunt pentru a promova individualismul, așa cum a înțeles biserica occidentală modernă, dimpotrivă, pentru Sf. Pavel ”oferă un binevenit echilibru realității de bază că aceia care aparțin lui Mesia sunt «frați și surori»”⁴¹.

---

³⁷ Fericitul Augustin. 1985. *Confessiones - colecția Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 64*. Traducere de pr. prof. dr. Nicolae Barbu. București: EIBMBOR, p. 315.

³⁸ P. Jerome Murphy-O'Connor. 2010. „Learning about Saint Paul.” *Angelicum* 87 (2): 433-442. Accesat Ianuarie 15, 2023. <http://www.jstor.org/stable/44616469>, pp. 439-440.

³⁹ *Ibidem*, p. 440.

⁴⁰ *Ibidem*, p. 440.

⁴¹ Wright, N.T. 2020, *op. cit.*, pp. 253-254.

Contextul epistolei a doua către Tesaloniceni, este fundamental diferit față de cel al primei epistole, ceea ce se constată și tonul diferit, el trecând de la unul patern și tandru la unul autoritar, aproape sever, cu termeni ce duc cu gândul la avertismente și sancțiuni⁴². Acest lucru se datora tulburărilor unor "agitatori apocaliptici"⁴³ care astfel au produs tulburare și fisuri în tânăra comunitate creștină din Tesalonic. Acestei stări de fapt, Sf. Pavel îi opune ideea de comunitate unită (în credință, în fapte, în sprijin reciproc). Și acest lucru se vede chiar și în modul în care Apostolul privește rugăciunea: în 2 Tesaloniceni, reiese mai pregnant rugăciunea pentru ceilalți (sunt mult mai multe versete care trimit la acest fel de rugăciunea în cea de-a doua epistolă) – tulburările trebuie înlocuite cu rugăciunea unul pentru celălalt.

Așadar, sprijinul reciproc, statornicia în credință și rugăciunea continuă de mijlocire către Dumnezeu pentru *celălalt* sunt ceea ce mențin comunitatea creștină un tot unitar, ca organism viu.

VI. Rugăciunea ca angajament

VI.1 **1 Tes. 3,10** – "Noaptea și ziua ne rugăm cu prisosință, ca să vedem fața voastră și să împlinim lipsurile credinței voastre."

VI.2 **1 Tes. 5,6-8** – " De aceea să nu dormim ca și ceilalți, ci să priveghem și să fim treji. Fiindcă cei ce dorm, noaptea dorm; și cei ce se îmbată, noaptea se îmbată. Dar noi, fiind ai zilei, să fim treji, îmbrăcându-ne în platoșa credinței și a dragostei și punând coiful nădejdiei de mântuire;"

VI.2 **1 Tes. 5,17** – "Rugați-vă neîncetat"

Rugăciunea neîncetată este caracteristica principală a vieții creștinului adevărat, așa cum ne învață Sfinții Părinți. Dar vedem că această învățătură își are rădăcinile chiar în propovăduirile Sf. Ap. Pavel: rugăciunea neîncetată, în orice moment, însoțită de priveghere (adică atenție sporită și discernământ). Îndemnul la priveghere ni-l dă Însuși Mântuitorul Hristos în Evanghelia Sa, în două contexte:

- cel al celei de-a doua Veniri, a cărei "*oră și ceas*" nu-l știm (*Mt 24,20.42; Mc 13, 18.33.37; Lc 21,36*) pentru ca "*să vă întăriți să scăpați de toate acestea care au să vină și să stați înaintea Fiului Omului*" (*Lc 21, 36b*)
- în grădina Ghetshimani, înainte de Pătimirile Sale, când înainte de a se ruga Tatălui, Domnul Iisus îi îndemna pe ucenici să se roage, nu pentru El, ci pentru ei, pentru a nu cădea ei în ispită (*Mt 26,41; Mc 14,38; Lc 22, 40.46*).

---

⁴² IPS Anania, Bartolomeu. 2001. *op.cit.*, p. 1697.

⁴³ *Ibidem*, p. 1697.

Cu siguranță, îndemnul paulin are în vedere exact aceste două aspecte: priveghere și rugăciune neîncetată pentru a nu *”cădea în ispită”* și a fi mereu *”treji”* și pregătiți în așteptarea venirii cea de-a Doua a Domnului, a cărei *”ora și ceas”* nu ne este cunoscută. Dar oare ce înseamnă să priveghem, să fim treji, să fim pregătiți? Tot Sf. Pavel ne arată: cele trei virtuți teologice binecunoscute: nădejdea, credința, dragostea, pe care le reia din nou în *1 Tes 5, 8: ”îmbrăcându-ne în platoșa credinței și a dragostei și punând coiful nădejzii de mântuire”*. Acest îndemn duce cu gândul la un război pe care-l poartă creștinul cu vrăjmașii nevăzuți și să *”să poată stinge toate săgețile cele aprinse ale vicleanului.”* (Sf. Maxim Mărturisitorul⁴⁴). Iar Origen vede aici un mijloc de pregătire în vederea cercetării scripturilor: *”Acești ostași poartă «pavăza credinței» spre a stinge săgețile înțelepciunii viclene, pe ei sclipește «coiful nădejzii de mântuire», iar «platoșa dragostei» le apără pieptul cel plin de Dumnezeu. Așa îi văd eu pe acești ostași, în chipul acesta-i văd eu pregătiți de luptă pe cei ce primesc porunca de a se porni la cercetarea cărților sfinte”*⁴⁵.

Versetul *1 Tes 5,17* face din Apostolul al 7-lea care se citește la Taina Sfântului Maslu și este, poate, printre cele mai cunoscute și citate versete pauline. Găsim prima referință la acest verset la Sf. Ignatie Teoforul în *Epistola către Efeseni*, pe care-l folosește, deloc întâmplător, în aceeași notă a spiritualității pauline: rugăciunea neîncetată pentru ceilalți: *”«Rugați-vă neîncetat» pentru ceilalți oameni. Că este și în ei nădejde de pocăință, ca să aibă parte de Dumnezeu, Îngăduiți-le să fie învățați chiar din faptele voastre.”*⁴⁶. Pornind de la acest verset, Părinții Bisericii spun că trebuie *”să ne rugăm neîncetat (1 Tes. 5, 17), ca, având mintea continuu unită cu Dumnezeu, să o rupem câte puțin de la pofta celor materiale”*⁴⁷ și ne arată și care este modelul, prin excelență de rugăciune continuă: *”Ia aminte deci cu dinadinsul și păzește-ți inima ca să nu primească gânduri rele sau deșarte și nefolositoare. Ci totdeauna, fie că ești culcat, fie că ești în picioare, fie că mănânci, fie că bei, fie că te întâlnești cu alții, inima ta să se îndeletnicească pe ascuns, în cuget, fie cu psalmii, fie cu rugăciunea: «Doamne lisuse Hristoase, Fiule al lui Dumnezeu, miluiește-mă». Iar când cânti cu gura, ia de asemenea aminte să nu zici alte cuvinte cu gura, și la altele să-ți rătăcească cugetarea.”*⁴⁸.

⁴⁴ pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, trad. 2008. *Filocalia vol. 2*. București: EIBMBOR, p. 36.

⁴⁵ Origen. 1982. *Scrieri alese III - colecția Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 8*. Traducere de pr. prof. dr. Teodor Bodogae. București: EIBMBOR, p. 262.

⁴⁶ Sf. Ignatie Teoforul în Pr. Fecioru, D. 1979. *Parinti si Scriitori Bisericesci, vol. 1*. București: Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, p. 160.

⁴⁷ Sf. Maxim Mărturisitorul în pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, trad. 2008. *Filocalia vol. 2*. București: EIBMBOR, p. 42.

⁴⁸ Avva Filimon în pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, trad. 2010. *Filocalia vol.4*. București: EIBMBOR, p. 195.

VII. Rugăciunea ca cerere

VII.1 1 Tes. 5,17 – ”Rugați-vă neîncetat”

VII.2 1 Tes. 5,25 – ”Fraților, rugați-vă pentru noi.”

VII.3 2 Tes. 3,1-2 – ”În sfârșit, fraților, rugați-vă pentru noi, ca cuvântul Domnului să se răspândească și să se preamărească, ca și la voi, Și ca să ne izbăvim de oamenii cei nesocotiți și vicleni. Căci credința nu este a tuturor”

Am tratat deja mai sus versete enumerate aici. Mesajul lor principal este deja cunoscut: rugăciunea neîncetată din grijă pentru celălalt. Dar, revenind la cele patru modele ale rugăciunii (capitolul III), putem întrezări și rugăciunea personală, a lui Pavel, pentru izbăvirea sa. E drept, în alte epistole, aceasta este mult mai vie și mai clar exprimată, ca în 2 Cor 12,8 (”*Pentru aceasta de trei ori am rugat pe Domnul ca să-l îndepărteze de la mine*”), aici este ascunsă în neîncetată rugăciune pentru *celălalt*.

VIII. Concluzii

Deși nu se dă prea multă importanță acestui fapt, Sf. Pavel este prin excelență un om al rugăciunii; el roagă cu siguranță și pentru el, pentru propria-i mântuire, dar majoritatea rugăciunilor ce apar în epistolele sale sunt rugăciuni de mijlocire, pentru *celălalt*, iar obiectele rugăciunii nu sunt pentru avantaje fizice sau posesiuni materiale, ele sunt de natură spirituală⁴⁹, cum ar fi: propovăduirea Evangheliei, întărirea credinței ș.a.m.d.

Sf. Ap. Pavel este un model de om rugător, îndeosebi unul altruist. Foarte rar cere destinatarilor epistolelor să se roage pentru el, cel mult ca prin el să se continue propovăduirea Evangheliei. În majoritatea epistolelor sale, mai mult de două treimi, Sf. Pavel adresează rugăciuni de mulțumire sau binecuvântare lui Dumnezeu. Nu fac excepție cele 2 către Tesaloniceni. Putem identifica în textul celor două epistole, 17 pasaje despre rugăciune, dintre care peste jumătate sunt rugăciuni (sau îndemnuri la rugăciune) pentru *celălalt* și aproape o treime din ele sunt rugăciuni (sau îndemnuri la rugăciune) de mulțumire către Dumnezeu. Contextele diferite în care au fost scrise epistolele se reflectă în tonul lor, dar și în tonul rugăciunii – putem spune că în 2 Tesaloniceni sunt mai multe îndemnuri și exemple de rugăciune pentru *ceilalți*.

Sf. Ap. Pavel se roagă, dar arată cum trebuie să se roage orice creștin, se roagă, dar arată de ce trebuie să se roage orice creștin.

Dincolo de scopul principal al epistolelor către Tesaloniceni, Sf. Pavel ne arată prin exemplul personal modele de rugăciune, cum să ne rugăm: să ne rugăm *neîncetat*, să purtăm în rugăciune pe *celălalt* (adică pe frații noștri întru

---

⁴⁹ Dr. J. Vernon McGee.2002.*op. cit.*, p. 7.

Hristos), să mulțumim lui Dumnezeu *pentru toate*, pentru că rugându-ne și *priveghind*, noi suntem *ai zilei*.

Iar rugăciunile sale sunt pentru ca **oamenii** să desăvârșească, să ajungă la ”*starea bărbatului desăvârșit*” (Ef 4,13) prin dobândirea și trăirea celor trei virtuți teologice pauline arhicunoscute: **credința, nădejdea, dragostea**. (1 Tes 1,3; 2 Tes 1,3; 1 Tes 3,11-13; 1 Tes 5,8).

IX. Bibliografie

- 2015. *Biblia (ediția Sinodală)*. București: Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.
- Clement Alexandrinul. 1982. *Părinți și Scriitori Bisericești - vol. 05*. Traducere de pr. Dumitru Fecioru. București: EIBMBOR.
- 2002. „When Paul Prayed.” În *J. Vernon McGee On Prayer*, de Dr. J. Vernon McGee. Pasadena, California (USA): Thru the Bible Radio Network.
- Fericitul Augustin. 1985. *Confessiones - colecția Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 64*. Traducere de pr. prof. dr. Nicolae Barbu. București: EIBMBOR.
- 2015. *Învățătură de credință creștină ortodoxă*. București: EIBMO.
- IPS Anania, Bartolomeu. 2001. *Biblia (ediția jubiliară a Sfântului Sinod)*. București: Ed. IBMBOR.
- Origen. 1982. *Scrieri alese III - colecția Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 8*. Traducere de pr. prof. dr. Teodor Bodogae. București: EIBMBOR.
- P. Jerome Murphy-O'Connor. 2010. „Learning about Saint Paul.” *Angelicum* 87 (2): 433-442. Accesat Ianuarie 15, 2023. <http://www.jstor.org/stable/44616469>.
- Paul Evdokimov. 2013. *Iubirea nebună a lui Dumnezeu*. Traducere de Teodor Baconschi. București: Ed. Sophia.
- Pr. Fecioru, D. 1979. *Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 1*. București: Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.
- 1986. *Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 17*. București: Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.
- pr. Marc-Antoine Costa de Beauregard. 2011. *Rugați-vă neîncetat*. Traducere de Nicolai pr. Buga și Rodica Buga. București: Ed. Basilica.
- pr. prof. dr. Isidor Tudoran, și arhid. prof. dr. Ioan Zăgorean. 2009. *Dogmatica ortodoxă - manual pentru seminariile teologice*. Cluj-Napoca: Ed. Renașterea.
- pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, trad. 2008. *Filocalia vol. 1*. București: EIBMBOR.
- pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, trad. 1981. *Filocalia vol. 10*. București: EIBMBOR.

- pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, trad. 2008. *Filocalia vol. 2*. București: EIBMBOR.
- pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, trad. 2011. *Filocalia vol. 6*. București: EIBMBOR.
- pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, trad. 2013. *Filocalia vol. 7*. București: EIBMBOR.
- pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, trad. 2010. *Filocalia vol.4*. București: EIBMBOR.
- Sf. Atanasie cel Mare. 1987. *Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 15*. Traducere de pr. dr. Dumitru Staniloae. Bucuresti: EIBMBOR.
- Sf. Vasile cel Mare. 1988. *Scrieri - partea a III-a - colecția Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 12*. Traducere de pr. prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. prof. dr. Teodor Bodogae. București: EIBMBOR.
- Sfântul Nil Ascetul. fără an. *Despre rugăciune*. Traducere de arhim. Evsevios Vitti. Ed. Sfântul Nectarie.
- Staniloae, pr. prof. dr. Dumitru, trad. 2017. *Filocalia vol. 11*. București: Ed. Humanitas.
- Wright, N.T. 2020. *Pavel, Apostolul lui Iisus Mesia*. Traducere de Nectarie Ierom. Dărăban. Sibiu: Ed. Deisis.